

HISTORIA DE ESPAÑA. 2005, 2013

*Baseándote nos seguintes documentos debes compoñer un texto sobre a **crise da Restauración**, aberta coa perda das colonias ultramarinas en 1898. Na redacción debes abordar as seguintes cuestións: a crecente disposición do Exército a tutelar a vida política; o aumento da conflictividade social; os problemas bélicos en Marrocos; a exasperación da inestabilidade gobernamental; o pronunciamento de Primo de Rivera como final do réxime constitucional. Lembra que non se trata de responder a preguntas illadas, senón de realizar unha composición coherente e argumentada, e que na avaliación se terán en conta os coñecementos, a utilización dos documentos e a corrección da expresión escrita.*

Doc. 1.-Artigo publicado na revista *El Ejército Español* en 1905:

“Aos separatistas cataláns dilles que xa rematou a época das contemplacións; que de hoxe en diante non se poderá berrar „¡Morra España!“ sen que quen o berre saiba que é perigosísimo o berralo. Aos gobernos dilles que tamén pasou a época en que poidan amosárense débiles; que é preciso arrincar de raíz a semente separatista custe o que custe. E ás Cortes dilles así mesmo que se por imprevisión dos lexisladores non hai leis contra o separatismo, as fagan axiña, porque entremetres o Exército aplicará a lei suprema, a que dita o seu inquebrantable amor a España unha e intanxible”.

Doc. 2.-A UGT e a CNT convocan unitariamente a folga xeral en agosto de 1917:

“Pedimos a constitución dun Goberno Provisional que asuma os poderes executivo e moderador, e prepare, previas as modificacións imprescindibles nunha lexislación viciada, a celebración de eleccións sinceras, dunhas Cortes Constituíntes que aborden en plena liberdade os problemas fundamentais da constitución política do país. Mentres non se acade ese obxectivo, a organización obreira está absolutamente decidida a manter a súa actitude de folga. Cidadáns: non somos instrumentos de desorde, como na súa impudicia nos chaman con frecuencia os gobernantes que padecemos. Aceptamos unha misión de sacrificio polo ben de todos, pola salvación do pobo español, e solicitamos o voso concurso. ¡Viva España!”.

Doc. 3.-Viñeta alusiva ao desastre de Annual (1921)

Doc. 4.-A inestabilidade dos gobernos, 1917- 1922:

Doc. 4.-A inestabilidade dos gobernos, 1917- 1922:

ANO	FORMA DE TOMA DE POSICIÓN	CARACTER POLÍTICO
1917	19 abril	Concentración liberal
1917	11 maio	Conservador
1917	1 novembro	Concentración liberal
1918	22 marzo	Concentración nacional
1918	9 novembro	Concentración liberal
1918	5 decembro	Liberal
1919	15 abril	Conservador
1919	26 maio	Conservador
1919	11 decembro	Concentración
1920	1 maio	Conservador
1921	8 marzo	Liberal
1921	11 marzo	Conservador
1921	14 agosto	Concentración
1921	1 marzo	Conservador
1922	7 decembro	Concentración liberal

Doc. 5.-En setembro de 1923, o xeneral Primo de Rivera xustifica así o seu golpe de Estado, aprobado pola Coroa:

“Españóis: Chegou para nós o momento máis temido que esperado (...) de atender o clamoroso requirimento de cantos amando á Patria non ven para ela outra salvación que liberala dos profesionais da política, dos homes que por unha ou outra razón nos ofrecen o cadro de desventuras e inmoralidades que comezaron o ano 98 e ameazan a España cun próximo fin tráxico e deshonoroso. A mesta rede da política de concupiscencias colleu nas súas mallas, secuestrándoa, ata a vontade real (...).

Pois ben, agora imos solicitar todas as responsabilidades e gobernar nós ou homes civís da nosa moral e doutrina. Non temos que xustificar o noso acto, que o pobo san demanda e impón. Asasinatos (...), atracos, depreciación da moeda (...), rastreiras intrigas políticas tomando por pretexto a traxedia de Marrocos (...), precaria e ruinosa a produción agrícola e industrial, impune propaganda comunista, impiedade e incultura, xustiza influída pola política, descarada propaganda separatista (...). Non vimos chorar penas e vergoñas, senón poñerlles pronto radical remedio, para o que requirimos o concurso de todos os bos cidadáns”.

ORIENTACIÓNS

A crise do sistema político da Restauración iníciase coa perda das últimas colonias españolas en 1898 e foise incrementando ao longo das primeiras décadas de século XX, no reinado de Afonso XIII, para rematar co golpe de estado de Primo de Rivera, en 1923, que puxo fin ao réxime constitucional e deu comezo á ditadura.

Os factores que provocaron a progresiva desarticulación do sistema canovista son moi diversos: intervencións pouco afortunadas do rei en asuntos políticos e militares; a descomposición dos partidos dinásticos, tras a desaparición dos seus líderes Cánovas e Sagasta; o mantemento do fraude electoral e do caciquismo; a crecente oposición política e social ao sistema; as derrotas militares en Marrocos... Ante esta situación un militar, Miguel Primo de Rivera, preséntase como

	o <i>cirurxián de ferro</i> rexeneracionista iniciando, co apoio do monarca, un período ditatorial de sete anos que non conseguiu solucionar os problemas.
--	--

DOCUMENTOS	CUESTIÓN A DESENVOLVER
Doc. 1.-Artigo publicado na revista <i>El Ejército Español</i> en 1905	<p>* Crítica dunha revista do exército ao catalanismo por entender que atenta contra a unidade da patria</p> <ul style="list-style-type: none"> • Papel do exército a intervir e a tutelar a vida política • Esixencias ao goberno para que controle e persiga os actos que considera separatistas • Os gobernos da Restauración defendían un modelo de estado uniforme e centralizado. E o exército consideraba os movementos rexionalistas e nacionalistas (catalán, vasco e galego) como separatistas e perigosos porque atentaban contra a unidade da patria. A falta de acordos e o fracaso das reformas fixeron que os nacionalismos se incrementasen e intensificasen, o que provocou que o exército se erixise como a garantía da unidade da patria.
Doc. 2.-A UGT e a CNT convocan unitariamente a folga xeral en agosto de 1917	<p>* Convocatoria de folga xeral de agosto de 1917 polas organizacións socialistas (UGT, PSOE) apoiada polos anarquistas (CNT) na que presentan reivindicacións políticas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Esta folga evidencia a crecente conflictividade social do período • Esta conflictividade se vive en todo o período debido ao aumento da industrialización e polo escaso recoñecemento de dereitos laborais • Contextualización e relevancia desta folga no conxunto da crise de 1917: <ul style="list-style-type: none"> ○ Causas, orixinadas polo impacto da Primeira Guerra Mundial na economía e na sociedade española ○ Os sectores sociais afectados (militares, clases medias e baixas) e as súas consecuencias para o sistema político da Restauración ○ A crise militar (as Xuntas de Defensa), política (Asemblea de Parlamentarios) e social (folga xeral revolucionaria) • A Folga de agosto de 1917: orixe, desenvolvemento, seguimento e balance xeral
Doc. 3.-Viñeta alusiva ao desastre de Annual	<p>* Os problemas bélicos de Marrocos. Annual</p> <ul style="list-style-type: none"> • A política imperialista de España, despois da perda de Cuba, se orienta cara á Marrocos <ul style="list-style-type: none"> ○ Acordos con Francia

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Intereses en Marrocos ○ Dificultades do exército español en Marrocos ○ Creación de corpos especiais: Regulares e Lexión ○ Protestas pola colonización en Marrocos ● A derrota en Annual e as súas consecuencias
Doc. 4.- Inestabilidade dos gobiernos, 1917- 1922	<p>* A inestabilidade governamental a partir da crise de 1917</p> <ul style="list-style-type: none"> ● A continua sucesión de gobernos foi fundamental na quebra da monarquía constitucional, co aumento da conflictividade social, o auxe dos rexionalismos e nacionalismos e do republicanismo, razóns esgrimidas por Primo de Rivera para xustificar o golpe de Estado de setembro de 1923
Doc. 5.- Xustificación do golpe de Estado de Primo de Rivera. 1923	<p>* Razóns do golpe de estado de Primo de Rivera</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Miguel Primo de Rivera enumera as principais razóns que o determinaron a dar un golpe de Estado ● Apoio de Afonso XIII, inicio da ditadura

CONCLUSIÓNS	<p>O sistema da Restauración foi arrastrando unha serie de problemas e dificultades, que os sucesivos gobernos (conservadores ou liberais) foron incapaces de solucionar. A ditadura de Primo de Rivera, que tiña o apoio do rei, tiña como obxectivo solucionarlos todos. Pero o fracaso da ditadura en 1930, provocará tamén o fracaso da monarquía, en 1931, coa proclamación da Segunda República.</p>
--------------------	--

CRITERIOS DE AVALIACIÓN/CORRECCIÓN

Con carácter xeral, e aínda que a cualificación sexa outorgada de maneira global (0-10), na avaliación teranse en conta os seguintes aspectos: presentación e comprensión xeral do tema abordado, elaboración persoal deste utilizando os documentos propostos e respondendo ás cuestións presentadas nas orientacións, e coñecementos específicos sobre os asuntos que deben ser tratados. Transversalmente, valorarase a capacidade do alumno/a de realizar unha redacción clara, coherente e con certo rigor conceptual.

Como tema desenvolto, a crise da Restauración, enmarcada entre finais do século XIX e o pronunciamento do xeneral Primo de Rivera en 1923. Na redacción deben ser tratadas as cuestións mencionadas nas orientacións:

-A disposición do Exército a participar e tutelar a vida política, que culmina no pronunciamento de 1923.

- A agudización dos problemas bélicos en Marrocos, exemplificada no desastre de Annual.
- A exasperación da crise social, coa folga de 1917 como expresión representativa desta.
- A crise política, manifestada na inestabilidade governamental que reflicte a insostibilidade do modelo bipartidista e o crecente protagonismo de forzas políticas alleas a este (republicanas, de esquerda, nacionalistas...).
- O pronunciamento de Primo de Rivera e a instauración da ditadura, como demostración final da incapacidade do réxime constitucional de enfrontar eficazmente os problemas.